

COVID-19 Pandemisinde Kırım-Kongo Kanamalı Ateşi Olgularının Sayısında Belirgin Artış: Neler Oluyor?

A Significant Increase at the Number of Crimean-Congo Haemorrhagic Fever Cases in COVID-19 Pandemic: What Is Happening?

Sayın Editör,

Kırım-Kongo kanamalı ateşi (KKKA), KKKA virusunun neden olduğu ateş ve hemorajiyile karakterize bir zoonotik hastalıktır (1). Özellikle Kırım Özerk Cumhuriyeti ve Demokratik Kongo Cumhuriyeti arasında kalan bölgede olgu bildirimleri mevcuttur. Asya, Avrupa, Afrika, Ortadoğu bölgelerinden de münferit olgu bildirimleri yapılmıştır (2). İçinde bulunduğumuz mevsim (Temmuz 2020) itibarıyla geçtiğimiz yıllara kıyasla çok fazla olgu görülmesi dikkat çekicidir.

KKKA, kene kaynaklı bir hastalıktır ve virus *Hyalomma* cinsinden kenelerle, özellikle de *H. marginatum* ile taşınır (3). İnsanlar virüsü taşıyan kenenin ısırmasıyla veya viremik hayvanın/infekte insanın kanı/dokusuyla direkt temas sonucunda infekte olur (4). Türkiye’de KKKA halen önemli bir halk sağlığı problemi olmaya devam etmektedir (5). Türkiye’deki ilk olgular üniversite hastanemizin bulunduğu Erzincan’ın da içinde olduğu Kelkit Vadisi’nde görülmüştür. Ancak son yıllarda ülkemizin her bölgesinden münferit olgu bildirimleri yapılmaktadır (6). Hastanemiz, Kelkit Vadisi’nin doğusunda Erzincan’da yer almaktadır ancak çevre illerin ilçelerinden ve köylerinden de hasta kabulü yapmaktadır. Bu alan, hayvancılık oranının ve dolayısıyla kene sayısının oldukça fazla olduğu sayısız dağ, ova, platoyla kaplı olan Gümüşhane, Bayburt, Bingöl, Giresun, Sivas ve Tunceli illerini de kapsamaktadır (7).

Bölgemizde her yıl havaların ısınmasıyla birlikte bahar aylarında, genellikle de Nisan-Mayıs aylarında olgular başvurmaya başlamaktadır. Olgular iklim koşullarına bağlı olarak Ekim ayına kadar görülmeye devam edebilmektedir. Aynı zamanda ilimizde tek üçün-

cü basamak hastane olmamız ve yakın çevrede ikinci basamak hastane olmaması nedeniyle tüm olgular tarafımızca takip edilmiştir. KKKA tanısıyla hastanemize başvuran toplam olgular ve 23 Temmuz itibarıyla olguların yıllara göre dağılımı Tablo 1’de ayrıntılı olarak belirtilmiştir.

Bu yıl 23 Temmuz 2020 tarihi itibarıyla KKKA ön tanısıyla başvuran olgu sayısı, diğer yıllarda hastalık dönemi boyunca tespit edilen toplam olgudan çok daha fazladır. KKKA tanı testi pozitif olan olgu sayısı ise diğer yıllardaki hastalık dönemi boyunca görülen toplam pozitif olgu sayısından fazladır. Ayrıca ilk izlenimlerimize göre olgular daha ağır klinik seyir göstermektedir. Bu durumun birçok nedeni olabilmekle birlikte bizim ön planda düşündüğümüz nedenler aşağıda sıralanmıştır: [1] *Toplumsal*

Tablo 1. Son Beş Yılda İlimizdeki Kırım-Kongo Kanamalı Ateşi Olgularının Dağılımı

Hastalık Dönemi	Kesin Olgu Sayısı	Olası Olgu Sayısı	Aynı Yılın 23 Temmuz Tarihine Kadarki Kesin/Olası Olgu Sayısı
2016 Mart-Ekim	33	40	26/30
2017 Mayıs-Ekim	22	26	18/21
2018 Nisan-Eylül	25	32	23/29
2019 Mayıs-Ağustos	33	45	25/33
2020 Nisan-Temmuz	63	87*	63/87

*Dokuz olgunun tanı testi henüz sonuçlanmamıştır.

ORCID iDs of the authors: O.B. 0000-0001-5347-7740; U.D.B. 0000-0003-3841-9109; Ö.G. 0000-0002-1668-0157; F.K. 0000-0002-7368-7187

Cite this article as: Barkay O, Binay UD, Gül Ö, Karakeçili F [A significant increase at the number of Crimean-Congo haemorrhagic fever cases in COVID-19 pandemic: What is happening?]. *Klinik Derg.* 2020; 33(2): 197-8. Turkish.

Yazışma Adresi / Address for Correspondence:

Faruk Karakeçili, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Erzincan, Türkiye
E-posta / E-mail: drfarukkarakecili@hotmail.com

(Geliş / Received: 23 Temmuz / July 2020; Kabul / Accepted: 31 Temmuz / July 2020)

DOI: 10.5152/kd.2020.43

nedenler: COVID-19 salgını nedeniyle insanlar kırsal alanlara yerleşme eğilimi göstermiş olabilir. [2] *Keneye ait nedenler:* Bu yıl, kenelerle mücadelede kullanılan ilaçlama yeterli gelmemiş, kullanılan akaricide karşı direnç gelişmiş olabilir. [3] *Ekolojik nedenler:* Kış, her zamankinden daha sulak geçmiş, kenelerin ideal yaşam ortamı olan orman taban örtüsü daha fazla alana yayılmış olabilir. Herbisid kullanımı, arazi yakma-sürme gibi kenelerin yaşam alanlarını tahrip eden uygulamalarda azalma olmuş olabilir. Ayrıca ekosistemde kenelerle beslenen hayvanların sayısında bir azalma olmuş olabilir. [4] *İklimsel nedenler:* Bu yıl, kenelerin normalde dış ortama çıkmadığı Şubat-Mart ayları daha ılıman geçmiş olabilir.

Olgu sayısındaki artışın nedenlerinin daha ayrıntılı olarak saptanabilmesi için geniş çaplı, çok merkezli çalışmaların yapılması gerektiği kanısındayız.

Orçun Barkay ^{ID}, **Umut Devrim Binay** ^{ID}, **Özlem Gül** ^{ID}, **Faruk Karakeçili** ^{ID}

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Tıp Fakültesi, İnfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Erzincan, Türkiye

Çıkar Çatışması

Yazarlar, herhangi bir çıkar çatışması bildirmemiştir.

Kaynaklar

1. Aslam S, Latif MS, Daud M, *et al.* Crimean-Congo hemorrhagic fever: Risk factors and control measures for the infection abatement. *Biomed Rep.* 2016; 4(1): 15-20. [\[Crossref\]](#)
2. Kautman M, Tiar G, Papa A, Široký P. AP92-like Crimean-Congo hemorrhagic fever virus in Hyalomma aegyptium ticks, Algeria. *Emerg Infect Dis.* 2016; 22(2): 354-6. [\[Crossref\]](#)
3. Yadav PD, Thacker S, Patil DY, Jain R, Mourya DT. Crimean-Congo hemorrhagic fever in migrant worker returning from Oman to India, 2016. *Emerg Infect Dis.* 2017; 23(6): 1005-8. [\[Crossref\]](#)
4. Bente DA, Forrester NL, Watts DM, McAuley AJ, Whitehouse CA, Bray M. Crimean-Congo hemorrhagic fever: history, epidemiology, pathogenesis, clinical syndrome and genetic diversity. *Antiviral Res.* 2013; 100(1): 159-89. [\[Crossref\]](#)
5. Orkun Ö, Karaer Z, Çakmak A, Nalbantoğlu S. Crimean-Congo hemorrhagic fever virus in ticks in Turkey: A broad range tick surveillance study. *Infect Genet Evol.* 2017; 52: 59-66. [\[Crossref\]](#)
6. Cıkman A, Aydın M, Gulhan B, *et al.* Seroprevalence of Crimean-Congo hemorrhagic fever virus in Erzincan Province, Turkey. Relationship with geographic features and risk factors. *Vector Borne Zoonotic Dis.* 2016; 16(3): 199-204. [\[Crossref\]](#)
7. Karakeçili F, Cıkman A, Aydın M, Binay UD, Kesik OA, Özcicek F. Evaluation of epidemiological, clinical, and laboratory characteristics and mortality rate of patients with Crimean-Congo hemorrhagic fever in the northeast region of Turkey. *J Vector Borne Dis.* 2018; 55(3): 215-21. [\[Crossref\]](#)